

Pääkirjoitus

Kokemus puhuu: Kuvauksia muuttuvasta opettajan työstä ja yrittäjyyteen kasvamisesta

---

Matti Koironen

Yrittäjyyden professori,
Kasvatustieteiden dosentti
Jyväskylän yliopisto
koironen@econ.jyu.fi

Nyt julkaistava Ammattikasvatuksen aikakauskirjan numero, jonka toisena kokoajana olen saanut toimia professori Pekka Ruohotien rinnalla, sisältää kuusi puheenvuoroa. Kirjoittajat ammentavat omakohtaisista kokemuksistaan. Journalin alkupäähän sijoittuvat kaksi ammatillista opettajakoulutusta esittelevää kirjoitusta (Nissilä ja Honkanen), joista ensimmäinen arvioi sitä, miten ajattelu ja minäkuva muuttuvat, kun opettajuus muuttuu. Tutkimusote Säde-Pirkko *Nissilällä* on fenome-

nografinen ja vahvasti empiirinen. Eija *Honkasen* suppeahko puheenvuoro kohdistuu ammatillisen erityisopettajan ammattitaitovaatimukseen, joten siinä on korosteisesti esillä erityispedagoginen näkökulma. Kumpikin kirjoittaja on hankkinut omakohtaista kokemusta toimimalla amk-miljöössä ammatillisessa opettajakorkeakoulussa.

Aikakauskirjan kaksi seuraavaa tekstiä (*Hägg* ja *Kansikas*) sijoittuvat yrittäjyyden ja oppimisen rajapintaan. Outi *Hägg* tunnistaa sen suuren yrittäjyyspotentiaalin, jota ns. luovat toimialat edustavat. Termi ”luova toimiala” on moni-

---

Perheyrietykset ovat Suomen taloudelle sekä selkäranka että moottori.

---

merkityksinen ja -tul-
kintainen. Hägillä se
tarkoittaa niitä aloja,
joissa työ rakentuu yk-
silöllisen luovuuden,
taitojen ja lahjakkuu-
den varaan ja ilmenee
kulttuuri- ja taidealo-

jen uudistuvina toimintamalleina. Tuos-
sa kontekstissa hän tarkastelee luovaa yrit-
täjyyspedagogiikkaa orientaationa taide-
yliopistojen yrittäjyyskasvatukseen. Juha
Kansikas erittelee kirjallisuuteen tukeu-
tuen niitä osatekijöitä, joita perheyrietyk-
sen jatkajan henkinen kasvu itsenäiseksi,
omistavaksi perheyrittäjäksi vaatii. Kasvu
itsenäisyyteen omistajayrittäjänä on Kan-
sikkaan mukaan mm. itseluottamuksen,
minäpystyvyyden tunteen ja itseohjautu-
vuuden vahvistumista. Tämä henkinen
haaste on koko Suomen yhteinen, koska
lähivuosina maamme perheyrietykset tar-
vitsevat kymmeniä tuhansia uusia jatka-
jia ja koska perheyrietykset ovat Suomen
taloudelle sekä selkäranka että moottori.
Häggin kokemus luovan yrittäjyyspedago-
giikan kehittäjänä ja Kansikkaan näke-
mykset perheyrittäjyystutkimuksen ja -
opetuksen piirissä ovat rakentuneet aka-
teemisten ohjelmien myötä.

Koosteen lopussa palataan akateemi-
sesta maailmasta uudelleen ammattikor-
keakouluihin teemalla yrittäjyyskasvatus
ammattikorkeakouluissa. Tähänkin tee-
maan on saatu kaksi kuvausta (Römer-
Paakkanen sekä Tenhunen & Luopajärvi).
Tarja Römer-Paakkanen on ollut kes-
keinen toimija ”Asiantuntijasta yrittäjäk-
si” -kehittämisohjelmassa, jossa kymme-
net Haagan ammattikorkeakoulun
(nykyisin Haaga-Helia) ja Haaga-konser-
nin toisen asteen oppilaitosten (Helsinki
Business College ja Malmin kauppaoppi-
laitos) opettajat ovat hankkineet lisäpäte-
vyyttä tohtoriopintojensa kautta. Samal-

la heistä on jalostu-
nut omiin oppilai-
toksiinsa muutos-
agentteja vahvista-
maan yrittäjyysnäkö-
kulmaa oppilaitok-
sen toiminnassa.
Hänen artikkelinsa

pohjautuu näihin kokemuksiin vuosilta
2004-2007 ja tutkimusote on toiminta-
analyttinen kehittämistutkimus. Marja-
Liisa Tenhunen ja Timo Luopajärvi pääse-
vät tarkastelemaan ammattikorkeakoulu-
kenttää maanlaajuisen horisontin näkö-
alapaikalta eli rehtorineuvosto ARENE
ry:n näkökulmasta. He refleктоivat sitä,
kuinka maaliskuussa 2006 päätetty
ARENE ry:n yrittäjyysstrategia on lähte-
nyt toteutumaan yksittäisissä ammatti-
korkeakouluissa. Strategisen johtamisen
teorian suppean esittelyn jälkeen tarkas-
telun ytimessä on kaksi empiiristä kysy-
mystä: (a) miten yrittäjyysstrategian ta-
voitteita on lähdetty toteuttamaan ja (b)
miten yrittäjäkunta on kokenut mainitun
strategian toteuttamisen.

Kuuden artikkelin tekstikokonaisuus
etenee kuvatulla tavalla kasvatustieteistä
yrittäjyyden suuntaan, opettajan työn
muutosten pohdiskelusta yrittäjyyskasva-
tuksesta saatuihin kokemuksiin. Koke-
mus puhuu. Kontekstiin mahtuvat taide-
yliopisto, tiedeyliopisto, ammattikorkea-
koulut sekä näiden välillä toteutettu yh-
teistyö. Tutkittavat ilmiöt sisältävät tee-
moja: opettajan työn muutos, ammatilli-
sen erityisopetuksen vaatima moniosaa-
minen, luova yrittäjyyspedagogiikka,
kasvu itsenäisyyteen perheyrittäjänä, am-
mattikorkeakoulun yrittäjyysajattelun
vahvistaminen ja ammattikorkeakoulu-
tuksen yrittäjyysstrategian implementoin-
ti.

Onko edellä kerrottujen teemojen vä-

”Together we are strong”

---

lille löydettävissä yhteisiä piirteitä

ja/tai juonteita? Niitä on useitakin, ja haastan lukijamme niitä omakohtaisesti etsimään ja löytämään. Nostan esiin vain muutamia omia huomioitani jatkopohdinnan inspiroimiseksi.

Väheksymättä kognitiivisten valmiuksien tärkeyttä monet artikkelit nostavat esiin persoonallisuuden ja lahjakkuuden kaksi muuta tärkeätä osa-aluetta: tunneperäiset eli affektiiviset ja toiminnallisesti tahtoperäiset eli konatiiviset valmiudet. On kiinnostavaa havaita, että tämä ajattelu on yhä voimissaan niistä päivistä, kun Snow, Corno ja Jackson (1996) nostivat taksonomiallaan asian esiin ja kun Ruohotie (1998) konstruktioita suomalaisille lukijoille avaten toi teeman suomalaiseen tietoisuuteen. Taksonomian pohdinta yrittäjänä kasvamisen kontekstissa oli luonteva seuraava kehitysvaihe (Ruohotie ja Koiranen, 2000), ja sittemmin, oikeastaan koko 2000-luvun, on maassamme vuosittain ilmestynyt tutkimuksia, joissa tämä taksonomia kerta toisensa jälkeen stimuloi ajatuksia sekä kasvatustieteellisessä että yrittäjyyden tutkimuksessa.

Käsillä olevan julkaisun monissa artikkeleissa on psykologista taustoitusta. Uutta ei tietenkään ole se, että kasvatustieteen tutkimus ammentaa psykologias-ta. Näin on pitkään tehty. Silti on kiinnostavaa poimia nytkin esiin eräitä oman aikamme ”kuumia teemoja”, joita voidaan johtaa tuosta suunnasta. Näitä näyttäisivät näiden kirjoitusten valossa olevan ainakin uskomukset, itsearvostus, identiteetti, minäkäsitys, innovatiivisuus, autonomia ja proaktiivisuus.

Artikkelit nostavat esiin niitä moniosaamisen tarpeita, joita yhtäältä uuden-

lainen palkkatyö, joustavat

työurat, lisääntyvästi yrittäjämäinen työ sekä yrittäjäyys työelämässä aiheuttavat. Artikkelien selkeä viesti tuntuu olevan, että työn muutokset laajentavat kasvatuk-sen horisonttia kognitiivisen ohella affektiivis-konatiiviseen suuntaan.

Raja palkkatyön ja yrittäjäyden välillä hälvenee. Siirrymme yrittäjäyysyhteiskuntaan, jossa on palkkatyötä tekeviä sisäisiä yrittäjiä ja itsensä työllistäviä omistajayrittäjiä, tiimiyrittäjiä sekä työnantaja-omistajayrittäjiä. Yrittäjämäisyys lisääntyy myös ns. virkamiestyössä. Omistajuudessa henkisen eli psykologisen omistajuuden teema vahvistuu ja integroituu sisäiseen yrittäjäyteen. Yrittäjäyden opetus ja tutkimus on monet vuosikymmenet hyötynyt paljon kasvatustieteiden piirissä kehitetyistä teorioista ja opeista. Tämä vuosikymmen on ollut ja tulee olemaan takaisinmaksun aikaa. Aikaa, jolloin kasvatustieteilijät löytävät yrittäjämäisen oppimisen sekä yrittäjämäisen suhtautumisen työyhteisönsä kehittämiseen. Kasvatustieteilijät ja yrittäjäyden tutkijat: ”Together we are strong”.

Lähteet

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Teoksessa J. Honka, L. Lampinen, P. Ruohotie & K. Harra (toim.) Matti Peltonen - Näkijä ja tekijä. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy, 68-83.

Ruohotie, P. & Koiranen M. 2000 Yrittäjänä kasvaminen. Teoksessa J. Honka, P. Ruohotie, A. Suvanto & L. Mustonen (toim.) Ammattikasvatuksen haasteet. Hämeenlinna. Hämeen ammattikorkeakoulu. Julkaisu D-125, 32-40

Snow, R.E., Corno L. & Jackson D. 1994 Individual Differences in Affective and Conative Functions. Teoksessa D.C. Berliner & R.C. Caffee (Eds.) Handbook of Educational Psychology. New York: Simon & Schuster Macmillan, 243-310.